

НЕСПРАВА М.,

доктор філософських наук, професор
кафедри міжнародних відносин
Навчально-наукового інституту права
та інноваційної освіти,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна

ПРОГНОЗУВАННЯ КОМПОНЕНТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ НА ОСНОВІ ХАРАКТЕРИСТИК ЇХ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ

NESPARAVA M. Prediction of social responsibility in future psychologists based on the characteristics of their value orientations. *Values are an integral part of culture, a person perceives the world through his/her own system of values and value orientations. In this paper, an attempt is made to identify the manifestations of the components of social responsibility of future psychologists based on the system of their value orientations. The aim of the study is to identify values that have a more universal and predictive power in relation to the manifestation of social responsibility. Research methods. The linear multiple regression analysis was performed for each of the six established factors of the understanding social responsibility by future psychologists. Values (Schwartz's model of values) acted as predictor variables, and indicators on social responsibility factors (the model of social responsibility by O. Kovalchuk) acted as dependent variables. Results of the research. To predict the indicators of social responsibility of future psychologists based on the characteristics of their value orientations on factor 1 - civil consciousness – the significant values such as rules, universalism, public safety, achievements, traditions, dependence, which have positive links with factor 1, instead, interpersonal conformity and resources are negatively correlated with this factor. Six independent variables have significant links with factor 2 - legal consciousness: "Rules", "Dependence", "Universalism", "Social Security", "Resources", "Tolerance". The six values of "Rules", "Dominance", "Universalism", "Personal Security", "Autonomy of Action", "Interpersonal Conformity" predict factor 3 - reflection on the consequences of one's actions. Factor 4 - moral*

consciousness - is predicted by six values: "Universalism", "Personal Security", "Dependence", "Rules", "Autonomy of Action", "Dominance". It is proved that the seven values such as "Universalism", "Tolerance", "Dependence", "Traditions", "Personal Security", "Achievements", "Resources" are predictors of factor 5 - Altruism. Conclusion. Thus, it is proved that social responsibility can be predicted by such values as universalism, security, care, interpersonal conformity and dependence.

Keywords: *social responsibility, future psychologists, value orientations, linear multiple regression analysis.*

НЕСПРАВА Микола. Прогнозування компонентів соціальної відповідальності майбутніх психологів на основі характеристик їх ціннісних орієнтацій. Цінності є невід'ємною складовою культури, людина сприймає світ через власну систему цінностей та ціннісний орієнтацій. У даній роботі зроблено спробу визначити прояви компонентів соціальної відповідальності майбутніх психологів спираючись на систему їх ціннісних орієнтацій. Мета дослідження. Визначити цінності, що мають більш універсальну та прогностичну силу у відношенні до прояву соціальної відповідальності. Методи дослідження. Лінійний множинний регресійний аналіз проведено для кожного з шести встановлених факторів розуміння соціальної відповідальності. В якості предикторних змінних виступали цінності (модель цінностей Ш.Шварца), а в якості залежних змінних – показники за факторами соціальної відповідальності (модель соціальної відповідальності особистості О.Ковальчук). Результати дослідження. Для прогнозування показників соціальної відповідальності майбутніх психологів на основі характеристик їх ціннісних орієнтацій за фактором 1 – громадянська свідомість – значущими виявились такі цінності, як правила, універсалізм, безпека суспільства, досягнення, традиції, залежність, що мають позитивні зв'язки з фактором 1, натомість, міжособистісна конформність та ресурси негативно корелюють із зазначеним фактором. Шість незалежних змінних мають значущі зв'язки з фактором 2 – закономірності: «Правила», «Залежність», «Універсалізм», «Безпека суспільства», «Ресурси», «Толерантність». Шість цінностей «Правила», «Домінування», «Універсалізм», «Особистісна безпека», «Автономія дії», «Міжособистісна конформність» прогнозують фактор 3 – рефлексія наслідків своїх дій. Фактор 4 – моральна свідомість

– прогнозовано шістьома цінностями: «Універсализм», «Особистісна безпека», «Залежність», «Правила», «Автономія дії», «Домінування». Визначено, що сім цінностей «Універсализм», «Толерантність», «Залежність», «Традиції», «Особистісна безпека», «Досягнення», «Ресурси» є предикторами фактору 5 – Альтруїзм. Висновки. Таким чином, доведено, що соціальна відповідальність може бути прогнозованою такими цінностями, як універсализм, безпека, турбота, міжособистісна конформність, залежність.

Ключові слова: соціальна відповідальність, майбутні психологи, ціннісні орієнтації, лінійний множинний регресійний аналіз.

НЕСПРАВА Николай. **Прогнозирование компонент социальной ответственности будущих психологов на основе характеристик их ценностных ориентаций.** Ценности являются неотъемлемой составляющей культуры, человек воспринимает мир через собственную систему ценностей и ценностных ориентаций. В данной работе предпринята попытка определить проявления компонентов социальной ответственности будущих психологов опираясь на систему их ценностных ориентаций. Мишень исследования. Определить ценности, имеющие более универсальную и прогностическую силу по отношению к проявлению социальной ответственности. Способы исследования. Линейный множественный регрессионный анализ проведен для каждого из шести установленных факторов понимания социальной ответственности. В качестве предикторных переменных выступали ценности (модель ценностей Ш.Шварца), а в качестве зависимых переменных – показатели факторов социальной ответственности (модель социальной ответственности личности А.Ковальчук). Результаты исследования. Для прогнозирования показателей социальной ответственности будущих психологов на основе характеристик их ценностных ориентаций по фактору 1 – гражданское сознание – значимыми оказались такие ценности, как правила, универсализм, безопасность общества, достижения, традиции, зависимость, имеющие положительные связи с фактором 1, а , межличностная конформность и ресурсы отрицательно коррелируют с указанным фактором Шесть независимых переменных имеют значимые связи с фактором 2 – законознание: «Правила», «Зависимость», «Универсализм», «Безопасность общества», «Ресурсы»,

«Толерантность». Шесть ценностей «Правила», «Доминирование», «Универсализм», «Личностная безопасность», «Автономия действия», «Межличностная конформность» прогнозируют фактор 3 – рефлексия последствий своих действий. Фактор 4 – моральное сознание – прогнозируется шестью ценностями: «Универсализм», «Личностная безопасность», «Зависимость», «Правила», «Автономия действия», «Доминирование». Определено, что семь ценностей «Универсализм», «Толерантность», «Зависимость», «Традиции», «Личностная безопасность», «Достижения», «Ресурсы» являются предикторами фактора 5 – Альтруизм. Выводы. Таким образом, доказано, что социальная ответственность может быть прогнозируема такими ценностями, как универсализм, безопасность, забота, межличностная конформность, зависимость.

Ключевые слова: социальная ответственность, будущие психологи, ценностные ориентации, линейный регрессионный множественный анализ.

Постановка проблеми. Соціальна відповідальність є найважливішою характеристикою особистості, що виявляється у всіх сферах життєдіяльності індивіда, виступає критерієм оцінки його взаємин і взаємодії з іншими членами соціуму, і займає певне місце в системі життєвих цінностей людини.

Метою дослідження постало визначити цінності, що мають більш універсальну та прогностичну силу у відношенні до прояву соціальної відповідальності. Для прогнозування прояву соціальної відповідальності майбутніх психологів на основі оцінювання цінностей було здійснено спробу побудови кореляційно-регресійної моделі. Лінійний множинний регресійний аналіз проведено для кожного з шести встановлених факторів розуміння соціальної відповідальності. В якості предикторних змінних виступали цінності (модель цінностей Ш.Шварца [15]), а в якості залежних змінних – показники за факторами соціальної відповідальності [1, 2, 4, 5].

Дослідження проводилось на контингенті українських здобувачів вищої освіти – майбутніх психологів, що навчаються у вищих навчальних закладів м. Дніпра. Учасниками дослідження 150 осіб (90 жінок і 60 чоловіків) у віці від 18 – 22 років, середній вік – 19 років.

Статистична обробка здійснювалась за допомогою лінійного множинного регресійного аналізу із застосуванням статистичного пакету IBM SPSS Statistics 20. Добір факторів здійснювався шляхом виключення з моделі

найбільш взаємозалежних факторів з урахуванням значущості коефіцієнтів регресії, оцінених на допомогою t-критерію.

Розглянемо результати лінійного множинного регресійного аналізу окремо для кожного з виділених факторів соціальної відповідальності.

В якості незалежних (предикторних) змінних виступали цінності. (всього 19 + загальний показник).

1. Залежна змінна – Фактор 1 (громадянська свідомість).

Результати аналізу, здійсненого для 19 цінностей (предикторів) дають змогу дібрати дев'ять цінностей-предикторів, за якими і було побудовано кореляційно-регресійну модель:

$$Y = 13,41 + 0,338X_1 + 0,173X_2 + 0,173X_3 + (-0,294X_4) + 0,136X_5 + 0,176X_6 + (-0,131X_7) + 0,112X_8 + (-0,108X_9),$$

де Y – фактор 1 (громадянська свідомість);

X_1 – правила;

X_2 – універсалізм;

X_3 – безпека суспільства;

X_4 – ресурси;

X_5 – досягнення;

X_6 – традиції;

X_7 – людяність;

X_8 – залежність;

X_9 – конформність міжособистісна.

Результати регресійної статистики наведено в табл.1, а загальна характеристика побудованої кореляційно-регресійної моделі представлена в табл. 2.

Таблиця 1. Регресійна статистика для дев'ятифакторної моделі громадянської свідомості

Показники	Розраховане значення
Множинний R	0,693
R-квадрат	0,481
Нормований R-квадрат	0,462
Стандартна похибка	4,1792

Таблиця 2. Характеристика кореляційно-регресійних зв'язків між цінностями та результативним показником громадянської свідомості

Показники цінностей	Коефіцієнти регресії	t-критерій Стьюдента	P-значення
правила	0,338	5,475	,000
універсалізм	0,173	2,722	,007

безпека суспільства	0,173	3,013	,003
ресурси	-0,294	-5,150	,000
досягнення	0,136	2,221	,027
традиції	0,176	3,172	,002
людяність	-0,131	-2,303	,022
залежність	0,112	2,080	,038
конформність міжособистісна	-0,108	-2,010	,046

Розрахована регресійна модель є значущою за критерієм F-Фішера ($F=26,024$, $p < 0,01$).

Для прогнозування показників соціальної відповідальності майбутніх психологів на основі характеристик їх ціннісних орієнтацій за фактором 1 – громадянська свідомість – значущими виявились такі цінності, як правила ($p = 0,338$), універсалізм ($p = 0,173$), безпека суспільства ($p = 0,173$), досягнення ($p = 0,136$), традиції ($p = 0,176$), залежність ($p = 0,112$), що мають позитивні зв'язки з фактором 1, натомість, міжособистісна конформність ($p = -0,108$), людяність ($p = -0,131$) та ресурси ($p = -0,294$) негативно корелюють із зазначеним фактором.

2. Залежна змінна – Фактор 2 (законовідомість).

$Y = 15,125 + 0,482X_1 + 0,218X_2 + 0,118X_3 + (-0,135X_4) + (-0,137)X_5 + 0,142X_6$,
де Y – фактор 2 (законовідомість);

X_1 – правила;

X_2 – залежність;

X_3 – універсалізм;

X_4 – ресурси;

X_5 – толерантність;

X_6 – безпека суспільства.

Результати регресійної статистики наведено в табл. 3, а загальна характеристика побудованої кореляційно-регресійної моделі представлена в табл. 4.

Таблиця 3. Регресійна статистика для шестифакторної моделі законовідомості

Показники	Розраховане значення
Множинний R	0,675
R-квадрат	0,456
Нормований R-квадрат	0,432
Стандартна похибка	4,33445

Розрахована регресійна модель є значущою за критерієм F-Фішера ($F=35,667$, $p < 0,01$).

Таблиця 4. Характеристика кореляційно-регресійних зв'язків між цінностями-предикторами та результативним показником фактору 2 (законовідомість)

Показники	Коефіцієнти регресії	t-критерій Стюдента	P-значення
правила	0,482	9,197	,000
залежність	0,218	4,190	,000
універсалізм	0,118	1,834	,068
ресурси	-0,135	-2,813	,005
толерантність	-0,137	-2,486	,014
безпека суспільства	0,142	2,459	,015

Шість незалежних змінних мають значущі зв'язки з фактором 2 – законовідомість: «Правила» (коефіцієнт регресії $r = 0,482$), «Залежність» ($r = 0,218$), «Універсалізм» ($r = 0,118$), «Безпека суспільства» ($r = 0,142$) з позитивною кореляцією та цінності «Ресурси» ($r = -0,135$) і «Толерантність» ($r = -0,137$) з негативною кореляцією.

3. Залежна змінна – Фактор 3 (рефлексія).

$$Y = 16,414 + 0,363X_1 + (-0,270X_2) + 0,249X_3 + 0,141X_4 + 0,100X_5 + (-0,109X_6),$$

де Y – фактор 3 (рефлексія);

X_1 – правила;

X_2 – домінування;

X_3 – універсалізм;

X_4 – безпека особистісна;

X_5 – автономія дії;

X_6 – конформність міжособистісна.

Результати регресійної статистики наведено в табл. 5, загальна характеристика побудованої кореляційно-регресійної моделі представлена в табл. 6.

Таблиця 5. Регресійна статистика для моделі рефлексії

Показники	Розраховане значення
Множинний R	0,650
R-квадрат	0,422
Нормований R-квадрат	0,408
Стандартна похибка	3,22975

Таблиця 6. Характеристика кореляційно-регресійних зв'язків між цінностями-предикторами та результативним показником фактору 3

Показники	Коефіцієнти регресії	t-критерій Стьюдента	P-значення
правила	0,363	6,148	,000
домінування	-0,270	-5,581	,000
універсалізм	0,249	4,385	,000
безпека особистісна	0,141	2,553	,011
автономія дії	0,100	1,982	,049
конформність міжособистісна	-0,109	-1,972	,050

Розрахована регресійна модель є значущою за критерієм F-Фішера ($F=31,270$, $p < 0,01$).

Шість цінностей «Правила» (коефіцієнт регресії $p = 0,363$), «Домінування» ($-0,270$) та «Універсалізм» ($0,249$) «Особистісна безпека» ($p = 0,141$), «Автономія дії» ($0,100$) та «Міжособистісна конформність» ($0,249$) прогнозують фактор 3 – рефлексія наслідків своїх дій.

4. Залежна змінна – Фактор 4 (моральна свідомість).

$$Y = 13,406 + 0,239X_1 + 0,183X_2 + 0,188X_3 + (-0,198)X_4 + 0,128X_5 + 0,112X_6,$$

де Y – фактор 4 (моральна свідомість);

X₁ – універсалізм;

X₂ – безпека особистісна;

X₃ – залежність;

X₄ – домінування;

X₅ – правила;

X₆ – автономія дії.

Результати регресійної статистики наведено в табл.7, а загальна характеристика побудованої кореляційно-регресійної моделі представлена в табл. 8.

Таблиця 7. Регресійна статистика для моделі моральної свідомості

Показники	Розраховане значення
Множинний R	0,615
R-квадрат	0,379
Нормований R-квадрат	0,364
Стандартна похибка	3,31419

Таблиця 8. Характеристика кореляційно-регресійних зв'язків між цінностями-предикторами та результативним показником фактору 4 (моральна свідомість)

Показники	Коефіцієнти регресії	t-критерій Стьюдента	P-значення
універсалізм	0,239	4,075	,000
безпека особистісна	0,183	3,098	,002
залежність	0,188	3,259	,001
домінування	-0,198	-3,932	,000
правила	0,128	2,166	,031
автономія дії	0,112	2,080	,038

Розрахована регресійна модель є значущою за критерієм F-Фішера ($F=26,116$, $p < 0,01$).

Фактор 4 – моральна свідомість – прогнозовано також шістьма цінностями: «Універсалізм» (коефіцієнт регресії $p = 0,239$) та «Особистісна безпека» ($p = 0,183$), «Залежність» ($p = 0,188$), «Правила» ($p = 0,128$), «Автономія дії» ($p = 0,112$), що позитивно корелюють із значеннями фактора. Натомість, цінність «Домінування» ($p = -0,198$) негативно корелює з зазначеним фактором.

5. Залежна змінна – Фактор 5 (альтруїзм).

$$Y = 12,553 + 0,237X_1 + 0,190X_2 + 0,146X_3 + 0,188X_4 + (-0,165X_5) + 0,222X_6 + (-0,186)X_7,$$

де Y – фактор 5 (альтруїзм);

X_1 – універсалізм;

X_2 – толерантність;

X_3 – залежність;

X_4 – традиції;

X_5 – безпека особистісна;

X_6 – досягнення;

X_7 – ресурси.

Результати регресійної статистики наведено в табл. 9, загальна характеристика побудованої кореляційно-регресійної моделі представлена в табл. 10.

Таблиця 9. Регресійна статистика для моделі альтруїзму

Показники	Розраховане значення
Множинний R	0,582
R-квадрат	0,339
Нормований R-квадрат	0,321
Стандартна похибка	3,69387

Таблиця 10. Характеристика кореляційно-регресійних зв'язків між цінностями-предикторами та результативним показником фактору 5 (альтруїзм)

Показники	Коефіцієнти регресії	t-критерій Стьюдента	P-значення
універсалізм	0,237	3,728	,000
толерантність	0,190	3,122	,002
залежність	0,146	2,314	,021
традиції	0,188	3,276	,001
безпека особистісна	-0,165	-2,733	,007
досягнення	0,222	3,307	,001
ресурси	-0,186	-2,935	,004

Розрахована регресійна модель є значущою за критерієм F-Фішера ($F=18,707$, $p < 0,01$).

Визначено, що сім цінностей «Універсалізм» ($p = 0,237$), «Толерантність» ($p = 0,190$) «Залежність» ($p = 0,146$), «Традиції» ($p = 0,188$), «Особистісна безпека» ($p = -0,165$) «Досягнення» ($p = 0,222$), «Ресурси» ($p = -0,186$) є предикторами фактору 5 – Альтруїзм. Отримані результати узгоджуються з даними, що висвітлено у роботах українських дослідників, що займались проблемою взаємозв'язку соціальної відповідальності з ціннісною сферою особистості [3, 4, 5, 6, 7, 13], а також питаннями цінностей як базових універсалій [8, 9, 10, 11, 12, 14, 15].

Таким чином, доведено, що соціальна відповідальність наближена до таких базових цінностей, як універсалізм [8], безпека, турбота, міжособистісна конформність, залежність, що проявляється у прагненні особистості відстоювати принципи справедливості та рівності, поважати думку інших людей, запобіганні нанесенню шкоди. Натомість, зворотній зв'язок соціальної відповідальності констатовано з цінностями влада (домінування над іншими людьми, ресурси та матеріальне багатство) і толерантність (прийняття та сприйняття всіх, хто відрізняється від певної групи).

Список використаних джерел:

1. Ковальчук О. С., Проскура Ю. В. Розробка опитувальника для виміру соціальної відповідальності інженера Актуальні проблеми психології. Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. Зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. К. : Вид-во "А.С.К." 2010. Т. 1. Ч. 25/26. С. 282–288.
2. Ковальчук О.С. Співвідношення локус контролю та соціальної відповідальності особистості Вісник Національного технічного ун-ту України "Київський політехнічний інститут". Сер. Філософія, психологія, педаго-

- гіка. 2014. № 3. (42). С. 109-115.
3. Ковальчук О., Салюк М., Канциренко О. Прогнозування показників соціальної відповідальності особистості на основі характеристик її ціннісної сфери. Психолого-педагогічний супровід фахової підготовки та підвищення кваліфікації в умовах трансформації освіти Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції. м.Київ, 27 травня 2016р. К.: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти». 2016. С. 44-46
4. Ковальчук О., Канциренко О. Взаємозв'язок соціальної відповідальності як цінності з психологічним благополуччям української молоді. Науковий журнал «Організаційна психологія. Економічна психологія». К.: «ЛОГОС». 2016. №.1 (4). С. 37-44.
5. Ковальчук О., Канциренко О. Застосування проєктивного методу МАК у дослідженні психологічного благополуччя та соціальної відповідальності особистості. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України : електрон. наук. фах. вид. Хмельницький. Серія: Психологія. 2016. №. 2. С. 1-12.
6. Ковальчук О., Нікітіна Д., Абдула А. Специфіка проявів соціальної відповідальності та психологічного благополуччя в різних вікових групах. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Психологія. 2017. Випуск 2. С. 1-12.
7. Салюк М., Ковальчук О., Несправа М., Дашевська Ю. Типи сприйняття образу ветерана АТО/ООС сучасною українською мовою. Актуальні проблеми психології : Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ-Ніжин. 2020. Том 14: Випуск 5. С. 216-225.
8. Несправа М.В. Християнство як ціннісна основа оновленої моделі Європейського Союзу. Філософія і політологія в контексті сучасної культури. 2017. Вип. 3. С. 115-124.
9. Несправа М.В. Права і свободи людини у християнській традиції. Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право. 2017. Вип. 1/2 (33/34). С. 223-229
10. Несправа М.В. Неокордоцентризм как сердцевина духовной экологии. Norwegian Journal of Development of the International Science. Global Science Center LP. 2021. № 60-3. P. 27-36.
11. Сергієні О., Пріснякова Л., Матяш М. Соціально-психологічна адаптація студентів різної професійної спрямованості до навчальної діяльності. TOPICAL ISSUES OF THE DEVELOPMENT OF MODERN SCIENCE. The 7th International scientific and practical conference "Topical issues of the development of modern science" (March 11-13, 2020) Publishing House "ACCENT", Sofia, Bulgaria. BBK 91. 2020. С. 405-413.
12. Derkach L. (2018). Problems, Challenges and Perspectives of Ukraine's Integration Into Global And European Educational Space. American Journal of Fundamental, Applied and Experimental Research,3 (10). P. 13-19.

13. Kovalchuk O., Nesprava M. (2020) Civil, law and moral consciousness in the modal of future lawyers' social responsibility. Ольвійський форум 2020: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі XIV міжнародна наукова конференція. II міжнародна науково-практична конференція «Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України». Чорном. нац. ун-т ім. Петра Могили. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили. 4 червня. 2020. С. 26-28.
14. Nesparava M. (2021) Conflicts in educational institutions: current scenarios of prevention and resolution. The Scientific Heritage 2021. № 73-3. P. 56-61.
15. Schwartz, S.H. (2012) Refining the Theory of Basic Individual Values. Journal of Personality & Social Psychology. 103. P. 663–688.

Transliteration of References:

1. Kovalchuk O. S., Proskura Yu. V. Rozrobka opytuvalnyka dla vymiru sotsialnoi vidpovidalnosti inzhenera Aktualni problemy psykholohii. Orhanizatsiina psykholohiia. Ekonomichna psykholohiia. Sotsialna psykholohi. Zb. nauk. pr. Instytutu psykholohii im. H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy. K. : Vyd-vo "A.S.K." 2010. T. 1. Ch. 25/26. S. 282–288.
2. Kovalchuk O.S. Spivvidnoshennia lokus kontroliu ta sotsialnoi vidpovidalnosti osobystosti Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho un-tu Ukrainy "Kyivskiy politekhnichnyi instytut". Ser. Filosofiia, psykholohiia, pedahohika. 2014. № 3. (42). С. 109-115.
3. Kovalchuk O., Saliuk M., Kantsyrenko O. Prohnozuvannia pokaznykiv sotsialnoi vidpovidalnosti osobystosti na osnovi kharakterystyk yii tsinnisnoi sfery. Psykholoho-pedahohichnyi suprovid fakhovoi pidhotovky ta pidvyshchennia kvalifikatsii v umovakh transformatsii osvity Tezy Vseukrainskoi naukovopraktychnoi konferentsii. m.Kyiv, 27 travnia 2016r. K.: DVNZ «Universytet menedzhmentu osvity». 2016. S. 44-46
4. Kovalchuk O., Kantsyrenko O. Vzaïmozv'язok sotsialnoi vidpovidalnosti yak tsinnosti z psykholohichnym blahopoluchchiam ukrainskoi molodi. Naukovyi zhurnal «Orhanizatsiina psykholohiia. Ekonomichna psykholohiia». K.: «LOHOS». 2016. №1 (4). S. 37-44.
5. Kovalchuk O., Kantsyrenko O. Zastosuvannia proektyvnoho metodu MAK u doslidzhenni psykholohichnoho blahopoluchchia ta sotsialnoi vidpovidalnosti osobystosti. Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy : elektron. nauk. fakh. vyd. Khmelnytskyi. Seriia: Psykholohiia. 2016. №. 2. S. 1-12.
6. Kovalchuk O., Nikitina D., Abdula A. Spetsyfika proiaviv sotsialnoi vidpovidalnosti ta psykholohichnoho blahopoluchchia v riznykh vikovykh hrupakh. Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prokordonnoi sluzhby

- Ukrainy. Seriya: Psykholohiia. 2017. Vypusk 2. S. 1-12.
7. Saliuk M., Kovalchuk O., Nesprava M., Dashevskaya Yu. Typy spryiniattia obrazu veterana ATO/OOS suchasnoiu ukrainskoiu movoiu. Aktualni problemy psykholohii : Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H.S. Kostiuka NAPN Ukrainy. Kyiv-Nizhyn. 2020. Tom 14: Vypusk 5. S. 216-225.
8. Nesprava M.V. Khrystianstvo yak tsinnisna osnova onovlenoi modeli Yevropeiskoho Soiuzu. Filosofiia i politolohiia v konteksti suchasnoi kultury. 2017. Vyp. 3. S. 115-124.
9. Nesprava M.V. Prava i svobody liudyny u khrystianskii tradytsii. Visnyk NTUU «KPI» Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo. 2017. Vyp. 1/2 (33/34). S. 223-229
10. Nesprava M.V. Neokordotsentryzm kak serdtsevyna dukhovnoi ekolohyy. Norwegian Journal of Development of the International Science. Global Science Center LP. 2021. № 60-3. P. 27-36.
11. Serhiien O., Prisniakova L., Matiash M. Sotsialno-psykholohichna adaptatsiia studentiv riznoi profesiinoi spriamovanosti do navchalnoi diialnosti. TOPICAL ISSUES OF THE DEVELOPMENT OF MODERN SCIENCE. The 7th International scientific and practical conference "Topical issues of the development of modern science" (March 11-13, 2020) Publishing House "ACCENT", Sofia, Bulgaria. BBK 91. 2020. S. 405-413.
12. Derkach L. (2018). Problems, Challenges and Perspectives of Ukraines Integration Into Global And European Educational Space. American Journal of Fundamental, Applied and Experimental Research, 3 (10). P. 13-19.
13. Kovalchuk O., Nesprava M. (2020) Civil, law and moral consciousness in the modal of future lawyers social responsibility. Olviiskyi forum 2020: stratehii krain Prychornomorskoho rehionu v heopolitychnomu prostori XIV mizhnarodna naukova konferentsiia. II mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiia «Zaluchennia patriotychno aktyvnoi molodi do rozvytku hromadianskoho suspilstva yak chynnyk sotsialnoi bezpeky Ukrainy». Chornom. nats. un-t im. Petra Mohyly. Mykolaiv : Vyd-vo ChNU im. Petra Mohyly. 4 chervnia. 2020. S. 26-28.
14. Nesparava M. (2021) Conflicts in educational institutions: current scenarios of prevention and resolution. The Scientific Heritage 2021. № 73-3. P. 56-61.
15. Schwartz, S.H. (2012) Refining the Theory of Basic Individual Values. Journal of Personality & Social Psychology. 103. P. 663-688.

NESPRAVA M.

Doctor of Philosophy, Professor of the Department of International Relations,
Educational and Scientific Institute of Law and Innovative Education, Dnipro State
University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine
E-mail: n.nesprava@gmail.com

**FORECASTING THE COMPONENTS OF SOCIAL RESPONSIBILITY OF FUTURE
PSYCHOLOGISTS ON THE BASIS OF CHARACTERISTICS OF THEIR VALUE
ORIENTATIONS**

<https://doi.org/10.38014/osvita.2022.89.19>